

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр

БРОЙ 38. У Новоме Саду, 14. Октобра 1859. **ГОД. II**

Ко подиже Школу у очима народа?

(Изъ Аустр. школекогъ Вѣстника.)

Башъ кадъ самъ смишляо, шта љу о овом пред-
мету писати, догоди се нешто што ми е посао яко
одлакшало. Я се састанемъ с' нѣкимъ човѣкомъ, кои
по свои послови често путоваше на близо и надалеко.
Онъ ми приповѣди ово:

„Пре некогъ времена проѣмъ я крозъ село Н. и
опазимъ гдѣ дѣца из школе излазе. Они иѣаху у ма-
лимъ гомилицама и разговараху се о свои школки
послови. Дошавши наспрамъ мене, скину ми капу и
поздраве ме учтиво. Тако су они мирно и у најболѣм
поредку покрай мене пролазили. Међу нѣма не бѣше
свађе ни ината, па ни саме вике и ларме. Сиромашна
дѣца ишла су с' богатимъ заедно, и я не могохъ ни
наиманѣ примѣтити да се богатіе обучена дѣца стиде
одъ оне која су сиромашки одевена. Сва дѣца бѣху
чисто и просто обучена, у ни едногъ нисамъ опазно
подерану а незакрилѣну хальвину. Све ово мени се до-
падне и я запытахъ дѣцу ту, иду ли радо у школу?
„Како небы ишли радо у школу“ одговоре ми они,
„кадъ се мы тамо свакомъ добру учимо.“ Изостае л'
кои одъ васъ по некій путъ одъ школе? „Боже сачу-
вай“ одговоре дѣца „у нашої школи влада строгій
редъ.“ А заръ вы веѣ знаете шта е редъ? упитамъ
я далѣ. „Да како да знамо; редъ е то, кадъ мы све
наше послове како валя и на време урадимо, и кадъ

www.ivanvukobros.com

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

сваку стварь на свое мѣсто оставимо.“ — беше одговоръ дѣчій. Кажите ми дѣца, води ли овај путъ у К.? Они ми на то учтиво одговоре, и двоица одъ нѣи понуде се да ме до никле пропрате. Я имъ то недопустимъ, еръ самъ путъ добро знао, него ихъ похвалимъ са доброгъ владаня нѣиховогъ, а они ми благодаре, и желећи ми срећанъ путъ разиђу се свакиј својой кући. Као што рекохъ дѣца ми се ова яко допадоше, и я наумимъ извѣстити се о станю школе у мѣсту Н; ер тако смерну, учтыву и добронаравну дѣчицу јоштъ нисамъ видио. Наскоро затимъ састанем се са грађаниномъ еднимъ изъ Н. и поздравивши се с' нѣиме приповѣдимъ му како самъ крозъ нѣгово мѣсто прошао, и како ми се дѣца тамошня допадаю; по свой прилици, додамъ я, имате вы врло добру и валяну школу! „Тако е брате, одговори онъ, мы смо срећни са нашомъ школомъ; нашой е школи тешко пара наћи. Мы нетерамо дѣцу у школу, него се дѣца сама за школомъ отимаю, и едва чекаю да у школу иду.“ Я на то примѣтимъ, да тако ние свагдѣ, и да познаемъ у своје селу многе люде, кои велику муку с' дѣцом имаю докъ ихъ натераю да у школу иду. „Тако е было некада и кодъ насъ“ одговори, онъ, „али е сад сасвимъ другчие, па да видите само како радо и лако дѣца наша садъ уче, и како се радую кад што науче. И штогод науче, то одма у животу употребити уму. Само да чуєте како лѣпо библичне и друге приповѣдке приповѣдаю; како уму све празничне тропаре одпояти, и протолковати; како знаю Еванђелия и погдѣкои апостолъ на просто казати; како лѣпо и разумљиво читанку и сваку другу кнѣигу, која имъ до руке дође читаю, и оно што прочитаю своимъ рѣчма казати знаду; како лѣпо пишу, и свашта штогод у кући треба на память вешто прорачунити уму. Алъ јоштъ ние то све што намъ дѣца изъ школе са собомъ донесу. Нѣихово

добро владанѣ, коме се они у школи уче, служи нам на највећу радостъ и утѣху. Кадъ су намъ дѣца код куће или повтораваю свое школске задатке и пишу прописе, или гледаю, како ће родителѣма одъ помоћи быти. Ни часка узалудъ непроведу; ерѣ веле да е време најскупоцѣниѣ одъ свакога блага. Ютром и вечеромъ пре и после ручка читаю красне молитве, па и мы старіи у многое морамо се на дѣцу угледати и дотеривати се; чимъ кое челяде почне клети, и богмити се дѣца га таки моле да то неради ерѣ е то противно трећой Божіой заповести, па, вѣруй ми, и одъ псованя, кое кодъ насъ врло уобичаено бјаше, готово насъ већъ одучише дѣца наша, предъ њима баремъ нитко за животъ главе несме псовати ни рѣјаву рѣчь проговорити; ерѣ они одма моле да престанемо одъ таквогъ невалялогъ и грешногъ говора, с' коимъ се милостивый Богъ вређа. И ове невине дѣчиѣ молбе и примѣтбе снажніе дѣйствую на ердце насъ великихъ, него речи најболѣгъ проповѣдника.“ — Вы сте мы доста лѣпога приповѣдили о вашой школи „примѣтим на то я „али кажите мы молимъ васъ како сте до такове добре школе дошли?“ То ніе тешко погодити, настави онъ, мы имамо доброг и вештогъ учителя, кои с' вольомъ свой посао одправля и кои умѣ лѣпо с' дѣцомъ поступати. Мило ти е погледати како дѣца на њгове речи, и на свакій мигъ њговъ пазе, и своіом пажљивошћу њму се умилити желе. У школи нашой влада највећа чистота, точность и поредакъ, коме се сва дѣца привикнути мораю. Између богате и сиромашне дѣце неправи се никаква разлика. Као што учитель са свима безъ разлике као отаць поступа, тако су и ученици еданъ другоме услужни, и пазе се између себе као да су рођена браћа. Јошт бы вам много добра о нашой школи приповѣдити могао, али ово баш немогу пропустити да неспоменемъ. Наш Госпо-

динъ парохъ, съ коимъ насъ е Богъ благословио, великій е приятель и покровитель школе наше. Свакій боговетный данъ долази онъ у школу или да дѣцу у страху господнѣмъ обучи, или да се увѣри о труду учителѣвомъ и успѣху дѣчиѣм. Непроѣе ни едан праздникъ, а да он несветуе родителѣ да дѣцу свою добро воспитаваю и прилѣжно у школу и у цркву шалю; често съ важности пунымъ рѣчма опоминѣ он нас старіе, да своима млађима съ добрым примѣромъ предходимо, и да никадъ повода къ соблазну не дамо.“

„То е дакле кодъ васъ школа кодъ свію людій у великой части и поштованю“ примѣтим я.

Заиста школу кодъ насъ сватко поштуе и уважава, — одговори онъ. — Штогод дѣца родительма о школы приповѣдаю, то налази одзива у срдцама родительским, па ние могуће, да могу родители неблагодарни бити према ономе заведенію у комъ се дѣца ныхова воспитаваю, и према оному човѣку, кои се око нѣи тако брижљиво и свойски труди. Од пре нико ние за школу маріо, и нашимъ людма было е све едно ил, было школе ил' не было, али данашњим даномъ обштинари наши гледаю свакимъ могућим начиномъ, да учителя и школу подпомогну. Свакій на благо школе, учителя и сиромашне школске дѣчице смѣрајућій предлогъ господина мѣстногъ школскогъ надзирателя обштинари наши свесердно приме, и брзо у дѣйство приведу, ер су увѣрени, да ће свакій новчићъ обштинскій, кои се на користь школе жертвуе, стоструке плодове нама и дѣци нашой принети.“

(Продужиће се.)

Недельна и свечана
и Евагелня. и Апостоли.

Неделя 23. после Духова.

Еванг. одъ Луке гл. VIII зач. 38.

Вз врѣмѣ оно: прійде Исусъ вз странѣ Гадарин-

Иже єсть ѿвѣползъ Галілеи. У време оно: пређе Іеусъ у страну Гадаринску, која є према Галилеи.

Ишедшъ же ѿмъ на зѣмлю, срѣте єгѡ мѣжъ нѣкѣи ѿ града, иже имаше вѣсы ѿ лѣтъ многѣхъ, и кз ризъ не ѡблачашеся, и во храмѣ не живѣше, но во гробѣхъ. И кадъ изаѣ онъ на землю, сретє га мужъ неки изъ града, кои имаше бєсе одъ много година, и у альине необлачаше се, и у кући неживѣше, него по гроблю.

Узрѣвъ же Іисуса и возопѣвъ припадє кз немъ, и гласомъ веліимъ рече: чѡ мнѣ и тебѣ, Іисусе Сыне Бога вышнаго; молюса ти, не мѣчи мене. И опазив Іеуса, повика и припадє к' нѣму, и гласомъ якимъ рече: шта є мени до тебе Іеусе сине Бога вышняго, молишти, се немучи ме.

Повелѣ во дѣхови нечѣстомъ изыти ѿ чловѣка; ѿ многѣхъ во лѣтъ восхѣщаше єгѡ, и вѣзѣхъ єгѡ ѹзы желѣзны и пѣты стрегѣще єгѡ, и разтерзѣа оузы, гонимъ бываше вѣсомъ сквоѣ пѣстыни. И заповеди духу нечѣстомъ изыти изъ човека; ерѣ одъ много лета мучашега, и везиваше га (човека тогъ) узицама гвозденимъ, и у путама чувашега, и разтрзаваше свезе те, гонѣнъ бѣяше бесомъ кровъ пустиню.

копрѡси же єгѡ Іисусъ глагола: чѡ ти єсть имѣ; ѡнъ же рече: Легеѡнъ, ѿкѡ вѣсы мнози внидѡша кз ѡнъ. И упита га Іеусъ говореѣи: како ти є име? а онъ рече; Легеон, ерѣ беси многи ушли бешє у нѣга.

И молѣхъ єгѡ, да не повелѣтъ имъ кз вѣзднѡ ити. И молише га (Іеуса беси) да имъ незаповеда у бездну иѣи.

Бѣ же тѣ стадо скинѣи много, пасѡша кз горѣ, и молѣхъ єгѡ, да повелѣтъ имъ кз тѣхъ кнѣти; и повелѣ имъ. И бѣяше ту стадо свиня велико, пасуѣи по гори, и молише га, да имъ заповеди, у те уѣи; и заповеди имъ.

И изшѣдше же бѣси ѿ челоуѣка, внидоша во свинѣа, и устремиса стадо по брегѣхъ къ ѣзеру, и истопе. И изиѣгоше беси изъ човека, уѣгоше у свинѣ, и устремиса се стадо с' брега у море, и утопи се.

Видѣвше же пасѣщии быкше е вѣжаща, и возвѣстѣша ко градѣ и къ селѣхъ. И видивши пастири шта би, побегоше и явише у граду и селѣма.

Изыдоша же видѣти быкше е, и приидоша ко Исѣсоу, и ѡбрътоша челоуѣка сѣдѣща, изъ негоже бѣсы изыдоша ѡболчѣна и смѣслаща, при ногѣ Исѣсоу, и оубоашася. И изиѣгоше (люди изъ града и села) да виде, шта се сби, и приѣгоше къ Исѣсу, и наѣгоше човека седеща, изъ коегѣ беси изиѣгоше, обучена и смѣслена (памятна) коу ногѣ Исѣсови, и поплашише се.

Возвѣстѣша же ѡмъ видѣвшыи, какѡ спасѣсѣ бѣсноукавыи. И казаше имъ они кои су видѣли, како се спасе бесни.

И моли егѡ кѣсѣ народъ страны Гадаринскѣи ѿити ѿ нѣхъ, ѡкѡ страхомъ велиимъ ѡдержими бѣхѣ: ѡнъ же клѣзъ къ кораблѣ, возвратиса. И умоли га сав народъ изъ стране Гадаринскѣе, да иде одѣ нѣи, ерѣ стра велики увати нѣи; и онъ улѣзе у лаѣу, и врати се. (одѣ нѣи).

Молащесѣ же емѣ мѣжъ, изъ негоже изыдоша бѣси, да бы сѣ нѣмъ былъ; ѡпѣсти же егѡ Исѣсѣ глагола: возвратиса къ домѣ твоѣи, и повѣдай, Елика ти сотвори Богъ; и иде по всемъ градѣхъ проповѣдаа, Елика сотвори емѣ Исѣсѣ. И моляше му се челоуѣкъ, изъ коегѣ изиѣгоше беси, да би с' нѣимъ био; али одпусти га Исѣсѣ говореши: вратисе куѣи твоѣи, и казуи, шта ти учини Богъ; и оде (оваи челоуѣкъ) по всемъ граду приповѣдаюши, шта му учини Исѣсѣ. —

www.ucoz.ru
 Апостолъ одъ Павла Ефесцими гл. II. зач. 220.

Братіе: Богъ, богѣтъ сыйъ въ милости, за премно́-
 гую любовь свою, ꙗже возлюбѣ насъ, Браћо! Богъ кои
 е богаты у милости, за премногу любовь свою, коіомъ
 возлюбѣ насъ.

И същихъ насъ мѣртвыхъ прегрѣшенми, сошживѣ Хри-
 стомъ: благодѣтію естѣ спасѣни: И насъ кои бияемо мр-
 тви одъ грехова, оживи е' Христомъ; благодаћу ете
 спасѣни:

И съ нимъ воскресѣ, ѿ спосади на небесныхъ во Хри-
 стѣ Іисусѣ: И е' нымъ воскресе, и посади на небесима
 у Христу Іеусу:

Да авѣтъ въ вѣцѣхъ градещихъ презѣльное богѣт-
 ство благодѣти своеѣя благостынею на насъ ѿ Христѣ
 Іисусѣ: Да покаже у вековима кои иду, превелико бо-
 гатство благодати свое добротомъ на нама у Христу
 Іеусу:

Благодѣтію во естѣ спасѣни чрезъ вѣрѣ: ѿ сѣ не
 ѿ вѣсз Божій даръ: Ерѣ благодаћу ете спасѣни крозь
 веру; и то ние одъ васъ; Божіи даръ (е то).

Не ѿ дѣлъ, да никтоже похвалитса. Не одъ дела,
 да се нико непофали.

Тогѣ во есмь творѣніе, создани въ Христѣ Іисусѣ
 на дѣла благѣа, ѿже прѣжде уготова Богъ, да въ
 нихъ ходимъ. Ер емо нѣгово створѣнѣ, саздани у Хри-
 сту Іеусу, на дела добра, коя пре уготови Богъ, да у
 нѣима ходимо.

Изясненіе Псалма 102.

Благословѣ дѣше моѣ Господа. Благослови, слави'
 хвали душо моя Господа Бога.

ѿ всѣхъ внѣтренна моѣ ѿма скатѣе егѣ. И сва
 унутреня моя, све што е у мени, нека слави име нѣ-

www.гово.р.свето. Све снаге и моћи духа нашегъ нека сла-
ве свето име Божие.

Благослови дѣше моѡ Гдѡ ѡ незабыкаѡ ксѣхъ
воздаѡнѡй ѡгѡ. Слави душо моя Господа и незабо-
равляѡ свѡю даваня нѣговыхъ незаборави на оне да-
ре коѡ ти Господъ даде. Шта ѡ све нама дао Богъ?

Учиѡяѡщаго ксѡ безакѡнѡа твоѡ. Слави душо
моя Господа, кои чисти, опрашта сва преступленя
твоя. Кадъ намъ прашта Богъ наше грѣхе?

Исцѣляѡщаго ксѡ недѣги твоѡ. Кои т. ѡ. Господ
Богъ, исцѣлюѡ све недуге, болести, слабости твоѡ.

Избавляѡщаго ѡ истлѣнѡа живѡтз твоѡ. Кои из-
бавля ѡдъ пропадливости живѡтъ твоѡ. Хоѡемо л
мы сасвимъ пропасти кадъ умремо? Да шта ѡе быти
ѡ нама после смрти?

вѣнчаѡщаго тѡ милѡстѡю ѡ штедрѡтами. Кои те-
бе вѣнчава милошѣу и милѡсрѣмъ. Какве милѡсти на-
ма дав Богъ?

Исполнѡяѡщаго ко благѡхъ желѡнѡе твоѡ. Кои ис-
пунява сваку благу желю твою. Свако добро, коѡ мы
ѡдъ Бога молимо. Онъ ѡе намъ дати, ако смо мы то
заслужили, и ако то на наше добро смѣра.

ѡбновѡйтса ѡко ѡрла ѡнѡсть твоѡ, обновѡе се
младѡсть твоя као орловска, подмладиѡешъ се као
ораѡ.

Творѡѡ милѡстыни Гдѡ, ѡ сѡдѣѡ ксѣмз ѡбѡди-
мымз. Господъ ѡ онаѡ кои твори милѡстиню, и пра-
вицу свѡима уврѣѡенима; Господъ Богъ ѡ милѡстивъ,
на правицу даѡ онима кои у правду страдаю.

сказа пѣти скоѡ Мойсѡѡки, сыновѡмз Исраиле-
вымз хотѣнѡа скоѡ. Сказаѡ ѡ, показаѡ ѡ путове своѡ
Мойсею, и синовѡима Израилѡвымъ хотѡнѡ своѡ, свою
волю. Шта се ту разуме подъ именовъ пута? Законъ
Божѡѡ, по коме мы треба да се владамо, заповѣди Бо-
жие, коѡ смо дужни обдржавати ако желѡимо среѡни

быти. Преко кога е Бог дао людма заповѣди свое? Зашто се дакле каже дае Богъ сказао путове свое. Мойсею? Приповѣди ми изъ старога завѣта о Мойсею? Ёсмо ли и мы сынови Іераилеви? Ёсмо по духу, зато што вѣруемо науку Христа Спасителя, кои е као човѣкъ быо потомакъ праотца Якова или Іераила.

Щѣдръ и мѣлостикъ Гдѣ долготерпѣливъ и многомѣлостикъ: Милосрданъ и милостивъ е Господ, дуготрпеливъ, и наймилостивѣи, наиболѣи.

Не до концѣ прогнѣвается, ниже къ вѣкъ краждѣтъ. Онъ се неће до края срдити, нити ће до века неприятельовати; ако кога Богъ и покара, то све зато бива да се онъ поправи и да болѣи постане, а не што бы Богъ злобио.

Не по беззаконѣмъ нашимъ сотвориъ естъ намъ, ниже по грѣхѣмъ нашимъ воздѣла естъ намъ. Нѣ по преступленьма нашимъ учиню, намъ, нити е по грѣсима нашимъ казнио насъ.

Ико по висотѣ небеснѣи ѿ землѣи оутвердиъ естъ Гдѣ мѣлостъ свою на волющихъ егѡ. Ёрѣ као што е високо небо одъ землѣ, тако е утврдио Господ мѣлостъ свою надъ оными кои се нѣга бое.

Ёликѡ ѿстоитъ костѡцы ѿ запада, оудалиъ естъ ѿ насъ беззаконѣа наша. Колико одстои Истогъ одъ запада, толико е удалю одъ насъ преступленья наша. — Кадъ ће намъ Богъ опростити безаконѣа и преступленья наша? Како се зове она св. Тайна у којою намъ се после крштенья учинѣни грѣси праштаю? Колико е пута преко године дужанъ сваки християнин исповѣдити се и пречестити? —

Икоже щѣдритъ ѡтецъ сыны, оущѣдри Гдѣ волющихъ егѡ. Као што угледа Отацъ синове, тако угледа Господъ оне кои га се бое. Као што е милостивъ Отацъ синовима, тако е милостивъ Богъ богобоязливымъ, добрымъ людма.

Иѡкв тѡй познà создáнїе нáше, помáну ѡко пѣрсть ѣсмѣ. Ёрѣ онѣ познаде сáздáнїе нáше, створѣ, сáстáв нáшѣ; онѣ помену, сетисе, дá емо мы землѣ прáшина.

Человѣкѣз ѡко трáвѣ днѣ егѡ. Човек, кáо трáвѣ су дáни нѣгови; животь човечїй е кáо трáвѣ.

ѡко цвѣтѣз сѣлный тáкѣ ѡцвѣтѣтѣз, кáо цвѣт польскїй тáкѣ ѣ оцвæсти онѣ.

Иѡкв дѡхѣз прѡйде вѣз нѣмѣз ѡ не вѣдетѣз ѡ непознæтѣз ктѡмѣ мѣстѣ своѣгѡ. Ёрѣ кáдѣ ветарѣ преѣе преко нѣгѣ — преко цвѣтѣ, = не ѣ гѣ выше быти, и не ѣ выше познавати мѣсто свое.

Мїлостѣ же Госпѡднѣ ѡ вѣкѣ ѡ до вѣкѣ нá боáщихѣ егѡ. А Мїлостѣ Госпѡднѣ е од вѣкѣ нá до вѣкѣ нáдѣ онѣмѣ, кѡи се Нѣгѣ боѣ.

ѡ прáвдѣ егѡ нá сынѣхѣз сынѡвѣз: хрáнѡщихѣз зæвѣтѣз егѡ ѡ пѡмнæщихѣз зæповѣдѣ егѡ твѡрїти ѡ. И прáвдѣ е Нѣговѣ — Божїѣ — нá сыновѣмѣ онѣхѣ кѡи хрáне зæвѣтѣ нѣговѣ, и кѡи се сеѣѡю дá зæповѣдѣ Нѣгове твѡре, дá по зæповѣдѣмѣ Нѣговѣмѣ живѣе.

Гдѣ нá небесї оугѡтѡбкѣ престѡлѣз скѡй и царствѡ егѡ ксѣмѣ ѡблæдæтѣз. Госпѡд е нá небесѣмѣ оугѡтовїо, спремїо, престѡлѣ свое, и царствѡ нѣгово нáдѣ свѣмѣ влæдѣ, онѣ влæдѣ нáдѣ свѣмѣ светѡвѣмѣ.

Благословїте Гдѣ ксѣ Ангѣлѣ егѡ, сїлнїи крѣпостїю твѡрæцїи слѡво егѡ, оуслѣшæти глæсѣз словесѣз егѡ Благословїте Госпѡдѣ свѣ Ангѣлѣ нѣгови, вы сїлнїи снагом, кѡи твѡрїте рѣчѣ Нѣговѣ, кѡи извршуетѣ зæпевѣсть нѣговѣ, дá се чуетѣ глæсѣ нѣговѣхѣ рѣчїй (Благїй Богѣ преко своїхѣ Ангѣлѣ обæвлюѣ людѣмѣ волю свою).

Благословїте Гдѣ ксѣ сїлѣ егѡ, слæгї егѡ твѡрæцїи вѡлю егѡ. Благословїте Госпѡдѣ, свѣ сїлѣ нѣгове (Ангѣлѣске сїлѣ), слугѣ нѣгове, кѡи извршуетѣ волю Нѣговѣ.

Благословите Господа вса дѣла ѿгò на всакомъ мѣстѣ владичества ѿгò. Благословите Господа сва дѣла Нѣгова, на свакомъ месту господарства Нѣговогъ, — гдѣ годъ онъ влада, т. е. на целомъ свѣту. —

Игра с' бояма.

(Продуженѣ.)

Далъ задай детету, нека јошъ три исто толико велика точка одъ чистога папира одсече, и нека изъ еднога точка исто онолико и на истимъ онимъ местима папира извади, колико и гди на горе поменутом точку завата црвена и зелена боя; и нека са тим белимъ точкомъ поклопи све остале бое, окромъ црвене и зелене, па нека садъ чигру потера, илъ жвркъ илъ кандило пусти, да се окрефу, шта ће садъ видити? и садъ ће све бело бити.

Задай далъ, нека изъ другога точка чистога папира ивади онда и онолико, где и колико заватају плаветна и оранџаста боя; а изъ трећегъ точка чистога папира, нека извади онде и онолико, колико и где заватају жута и лиласта боя; и нека са овима белимъ точковима покуша онај офарбани точкак покрити окромъ ови поменути боя, па нека пусти на чигри жврку илъ кандилу окретати се, и овде ће све бело изаћи.

Какавъ е узрокъ овомъ? Узрокъ е ово: Зелена боя има у себи жуту и плаветну, ер е смеса изъ њи, дакле у зеленој и црвеној има све три главне бое; а у главнима су и изводне; а све ускупъ даю беле.

Питаня. Одкуда е да плаветна и оранџаста белу даду? Изъ кои се главни састои оранџаста? Ђеул дакле у те две у плаветној и оранџастој све три главне? А шта буде кадъ се све брзо окрефу? Одкуда е да жута и лиласта белу даду?

Да неби ко мислио, да онай силни бео папир белу бою прави, ово е проба: нека одсече дете још три точка чистога папира, и нека намаже еданъ на полак са црвеномъ, а наполакъ зеленомъ бојомъ; други точакъ полакъ плаветномъ а полакъ оранџастом, а трећи точакъ полакъ жутомъ а полакъ лиластомъ, и нека ихъ покуша на чигри, жврку ил кандилу потерати, и садъ ће бити сваки бео, ако е само танкост ил угаситостъ обе бое наеднако удесно, еръ одъ овог зависи белина.

Овде садъ валя деца казати, да е и светлостъ од сунца бела, ал да се и она из исти ови шестъ кое главни кое изводни боя састои, кое се сгодномъ приликомъ една одъ друге одлуче и онда се свака посебце и у истомъ горе поменутомъ реду една мимо друге, и у истой горе одмереной ширини видити даду; тако н. пр. на дуги, капљицама росе, на онима ђошкастим стаклама полиелея, на онимъ бешичицама, што их деца одъ сапунице праве, и на многим другимъ местима; на старимъ одъ лошегъ стаклета начинѣним прозорима, на флаши пуной водомъ, кадъ све ове ствари на сунцу стое, и ми према њима удесно т. е. од сунца окренути стоимо; исто тако на грумену чистога леда, на разбою, одлomu, чистога дебелогъ стаклета, на многомъ провидномъ камену драгомъ и недрагомъ, особито на дияманту, алъ најлепше на горепонутој призми, што е одъ стаклета белимъ воскомъ слепљена и воде начинио, коју може и одъ леда у том калулу начинити.

Да се светлостъ доиста из спое ови шест боя састои, увериће се дете овимъ: нека уђе у одну собицу ил у подрумъ, гди су капци сасвимъ затворени, да нигди ни едногъ зрачка светлости недоцире; (ова се тама даде и начинити, валя на подрумске проворе даске блатомъ ил ђубретом обленити), нека на едном

У који споља сунце упире одну малу рупицу пробуши; онога ће часа еданъ зракъ светлости од сунца у нутра ући, и на патосу или на дувару мало округло светло коло начинити, и цео ће се зракъ од капка до тогъ кола видити. Зракъ е тай боо. Алъ нека садъ у нѣга ма где призму, попрeko и едномъ сечењидомъ доле окренуто придржи, - да зракъ крозъ ню прође, онога ће часа на место оногъ малогъ округлог белогъ кола све оне пре поменуте боо видити. Да их лепше и ясние види, нека подастре табакъ чисте артие.

Оѣели сваку ову бою самце да гледа, нека узме одну дашчицу, илъ листъ круће артие; нека одну ма ню рупицу у нѣой начини, и нека тай лист иза призме подржи, и тако удеси да само ону бою, кою најволие саму гледати, крозъ ту рупу пропусти, и видиће е саму, ерѣ ће друге све на истомъ папиру око руке остати, сама ће та една далъ проћи. Овако може одну по одну све редомъ боо самце гледати, кое валя на чистъ папиръ уватити, где ће ихъ лепше и ясние гледати моћи.

Јошъ купи детету кодъ стаклара едно округло стакло, као наочарско, ал да е с' обе стране мало пупчасто; или ако е еѣтиние два стаклета одъ они што се на цѣпне сате међу, коя оба мора дете пупчасто склопити и свудъ воском облепити до едног местанца, кроз кое ће воду у нутра у сути, пакъ и то залепити. То стакло, кое се може и као билјуръ илъ жежистакло употребити, нека покуша дете — у оној мрачној соби, где е зракъ светлости еа призмомъ на свое боо разлучно, — иза призме подржати, алъ наблизу, и онога ће часа видити, да ће боя нестати, и опет се бело коло иза овогъ стаклета указати, кое ће папиръ на кое коло пада приближуюћи ил далъ носећи исто онако бити, као без призме и стакла што е.

Шта е учинило ово стакло? Сбило е све оне бое опетъ уедно, а изъ нѣи е изашла една бела, као што су ихъ и чигра и жвркъ илѣ кандило белу начинили. Ово е дакле потврђенѣ, да(се светлостъ из они шест боя састои, ето се даде на нѣи разлучит, и опет у едно сбити.

• Продужиће се

Загонетна питања.

I.

1. Кое очи стое у репу? 2. Коя се грана неда на ватру положити? 3. Коя брада нема длака? 4. Кое ноге неходе? 5. Кое се очи извлачити и увлачити даю? 6. Чия е кућа безъ гвожђа и дрвета? 7. Кои се език нееде? 8. Кое крило нема перя? 9. Коя се рука немиче? 10. Кое очи цветаю? 11. Кое перо нема браде? 12. Кое срце никадъ небие?

1. Пауновогъ перя. 2. одъ планине и реке. 3. од ключа. 4. одъ столице. 5. у дурбину. 6. пужевля. 7. говорни. 8. од прозора. 9. кажирука. 10. у воћке. 11. од ключа. 12. у дрвета.

II.

1. Ко сгради мост безъ дрвета? 2. Кое умро, а ние се родио? 3. Ко се тако дерао, да га е сав свет чуо? 4. Кое е најтежи штапъ? 5. Коя стваръ нема тела, и опет е видимо? 6. Ко уме најбрже и најлепше човека измоловати? 7. Ко свой посо најдуже трговлачи, и опетъ на време готовъ будне? 8. Ко сваки данъ по пољу иде и опетъ е непрестано кодъ свое куће? 9. Шта е зелено кадъ е црвено? 10. Ко носи ноге у руци, а очи у цепу? 11. Ко живи одъ ветра? 12. Где се коси сено?

1. Мразъ. 2. Адамъ и Ева. 3. магарац у Ноевом ковчегу, 4. просиячки. 5. сенъ. 6. огледало. 7. у жар

8. пуџ. 9. незрела црна ягода. 10. старацъ. 11. ветреначаръ. 12. нигде, већъ трава.

Пословичка питања.

1. Коегъ дана нема у години? 2. Како валя ябунце окретати? 3. Кога неваля за путъ питати? 4. Где неваля бунаръ копати? 5. Кои вносъ најгори? 6. Где неваля свећа да стои? 7. Кома неваля веровати? 8. Кога неваля срдити? 9. Коя кокош најманѣ ја носи? 10. Коя девојка најманѣ кућу надгледа? 11. Ко зими гладуе? 12. Когъ поју курајци?

1. куковогъ. 2. по ветру. 3. слепца. 4. у край воде. 5. рутави. 6. подъ мерицомъ. 7. лажи и сну. 8. кога валя молити. 9. коя највише какоѣе. 10. коя се највише огледа. 11. ко лети ладуе. 12. ко се овцом учини.

Езикословне игре.

I,

Погађати речи суштвие и приложне и пр. са окончениемъ: ар, ац, ач. ак, ик, ин, ан, анѣ, аль, ель, ай, ен, еж, иш, аш, ош, ов, ер, ир, ор. иѣ, ог, ам, ат, от, ис, ас, ав, ой, уй, ца, ина, ка, ча, ня, ва, ля, ба, та, ѣа, аст, ост, ра, жа, ша, я, на, да, ла, ло, ество, иво, ево, ово, ко, но, мо, ро, иште, че, ѣе, лѣ, нѣ, це, ад, ед, одѣ, рк, ит, ив, ев, ет, ски, ни, ньи и пр. Увекъ за одну игру само едно окончение узети, и искати да свако дете по одну речъ каже; што се више речи каже, то користнија игра.

II.

Одъ слѣдуюћи корени речи погађати казати иль пописати све изъ ньи изведене: учити, писати, читати, рачунати, певати, играти, седити, пазити, гледати, слушати, говорити, радити, вети, пити, спавати, мо-

молити, зюбити и пр. н. п. ученикъ, ученички училиште, училиштни, учителъ, учительски, учительовати и пр. Иа сваку игру не више, већ само по едну, илъ највише по две речи одредити, и искати и упућивати да свако дете по едну овамо у фамилию спадајућу реч погоди; што се више речи узпогађа, то е користниа игра по децу.

III

Слѣдујуће речи: учити, писати, читати, рачунати, певати, играти, трчати, скакати, вети, пити, спавати, молити, любити, слушати, радити, говорити, гледати, пазити, седити и пр. сложити са предлозима, до, за, изъ, на, надъ, о, объ, одъ, по, подъ, про, при, разъ, са, е', у, узъ, и пр. и изъ ови новодобивени речи, нове у овихъ фамилию спадајуће погађати.

IV.

Слѣдујуће речи погодити све различите значае глава, око, срце, рука, езикъ, вратъ, нога, колено, крило, шака, табанъ, жила, листъ, перо и пр. као н. пр. глава на човеку, глава шећера, глава државе и прочая.

V.

Задатакъ. Изъ речи: Богъ, бой, боръ, влада, властъ, даръ, крстъ, миръ, слава, чедо; добро, драго, лепо, мило, люто, свето, тврдо; брани, види, любви, стани, храни; и ови непуни речи: люб, мил, славъ, вой, — сложити лепа србска мушка, (и са додатком а) женска имена.